

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI
KHOA THƯ VIỆN - THÔNG TIN



XÂY DỰNG VÀ QUẢN LÝ NGUỒN
TÀI LIỆU NỘI SINH TẠI THƯ VIỆN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC THỦY LỢI

GIẢNG VIÊN HƯỚNG DẪN : TH.S NGUYỄN THỊ NGÀ

SINH VIÊN THỰC HIỆN : NGUYỄN THỊ KHÁNH HUYỀN

LỚP : TV 43B

HÀ NỘI - 2015

MỤC LỤC

	Trang
MỞ ĐẦU	1
1. LÝ DO CHỌN ĐỀ TÀI	7
2. TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU	8
3. MỤC ĐÍCH VÀ NHIỆM VỤ NGHIÊN CỨU	9
3.1. Mục đích nghiên cứu	9
3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu.....	9
4. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHẠM VI NGHIÊN CỨU	10
4.1. Đối tượng nghiên cứu	10
4.2. Phạm vi nghiên cứu	10
5. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	10
6. BỐ CỤC CỦA KHÓA LUẬN	11
CHƯƠNG 1: TÀI LIỆU NỘI SINH VỚI CÔNG TÁC NGHIÊN CỨU VÀ ĐÀO TẠO	
TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC THỦY LỢI.....	13
1.1. NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG VỀ NGUỒN TÀI LIỆU NỘI SINH.....	13
1.1.1. Khái niệm tài liệu nội sinh	13
1.1.2. Đặc điểm tài liệu nội sinh tại thư viện Trường Đại học.....	14
1.1.3. Các loại hình tài liệu nội sinh tại thư viện Trường Đại học.....	15
1.2. THƯ VIỆN TRƯỜNG ĐẠI HỌC THỦY LỢI VÀ NHU CẦU SỬ DỤNG TÀI	
LIỆU NỘI SINH.....	16
1.2.1. Lịch sử hình thành và phát triển của Thư viện Trường Đại học Thủy	
lợi.....	16
1.2.2. Chức năng, nhiệm vụ và cơ cấu tổ chức	17
1.2.3. Nguồn nhân lực.....	20
1.2.4. Cơ sở vật chất, trang thiết bị.....	20

1.2.5. Đặc điểm người dùng tin và nhu cầu sử dụng tài liệu nội sinh tại thư viện Trường Đại học Thủy lợi.....	22
1.2. VAI TRÒ CỦA TÀI LIỆU NỘI SINH VỚI CÔNG TÁC GIÁO DỤC, ĐÀO TẠO TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC THỦY LỢI	28
CHƯƠNG 2: XÂY DỰNG VÀ QUẢN LÝ NGUỒN TÀI LIỆU NỘI SINH TẠI THƯ VIỆN TRƯỜNG ĐẠI HỌC THỦY LỢI	30
2.1. XÂY DỰNG NGUỒN LỰC THÔNG TIN NỘI SINH.....	30
2.1.1. Công tác tạo lập nguồn tài liệu nội sinh.....	30
2.1.2. Chính sách thu thập và thực trạng xây dựng nguồn tài liệu nội sinh tại thư viện Trường Đại học Thủy lợi.....	33
2.1.3. Kết quả của công tác xây dựng nguồn tài liệu nội sinh tại Thư viện Trường Đại học Thủy lợi.....	41
2.2. TỔ CHỨC QUẢN LÝ NGUỒN TÀI LIỆU NỘI SINH.....	42
2.2.1. Công tác xử lý	42
2.2.2. Công tác tổ chức và bảo quản nguồn tài liệu nội sinh tại Thư viện Trường Đại học Thủy lợi.....	51
2.2.3. Công tác phổ biến và khai thác nguồn tài liệu nội sinh	55
2.3. NHẬN XÉT.....	58
2.3.1. Kết quả đạt được	59
2.3.2. Hạn chế và nguyên nhân.....	62
CHƯƠNG 3: MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM HOÀN THIỆN CÔNG TÁC XÂY DỰNG VÀ QUẢN LÝ NGUỒN TÀI LIỆU NỘI SINH TẠI THƯ VIỆN TRƯỜNG ĐẠI HỌC THỦY LỢI.....	67
3.1. NHÓM GIẢI PHÁP XÂY DỰNG VÀ PHÁT TRIỂN NGUỒN TÀI LIỆU NỘI SINH	67
3.1.1. Nâng cao nhận thức về vai trò của tài liệu nội sinh trong Nhà trường.....	67
3.1.2. Khuyến khích phát triển nguồn tài liệu nội sinh cả về chất lượng và số lượng	68

3.1.3. Xây dựng chính sách thu thập tài liệu nội sinh.....	70
3.2. NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG TỔ CHỨC VÀ QUẢN LÝ NGUỒN TÀI LIỆU NỘI SINH.....	72
3.2.1. Nâng cao chất lượng công tác xử lý tài liệu nội sinh.....	72
3.2.2. Nâng cao hiệu quả công tác tổ chức, bảo quản tài liệu nội sinh	73
3.2.3. Nâng cao hiệu quả công tác phổ biến, hướng dẫn người dùng tin khai thác nguồn tài liệu nội sinh.....	75
3.3. PHÁT TRIỂN NGUỒN TÀI LIỆU NỘI SINH SỐ HÓA	78
KẾT LUẬN.....	81
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	82
PHỤ LỤC	

MỞ ĐẦU

1. LÝ DO CHỌN ĐỀ TÀI

Ngày nay, sự bùng nổ thông tin cùng với sự xuất hiện của nhiều loại hình tài liệu, đặc biệt là các tài liệu số đã có những ảnh hưởng sâu sắc tới hoạt động thông tin thư viện nói chung và hệ thống trung tâm thông tin - thư viện các trường đại học nói riêng. Trong xu hướng khó có thể kiểm soát hết nguồn tin, đòi hỏi các cơ quan thông tin - thư viện cần phải có những định hướng, chiến lược xây dựng nguồn lực thông tin, tổ chức quản lý và khai thác nguồn lực thông tin một cách hiệu quả và phù hợp nhằm đáp ứng cao nhất nhu cầu của người dùng tin.

Trong các trường đại học, nhu cầu thông tin phục vụ các hoạt động giáo dục, đào tạo và nghiên cứu là một nhu cầu tất yếu và có ý nghĩa vô cùng quan trọng trong việc đảm bảo chất lượng đào tạo. Các thư viện trường Đại học Việt Nam hiện nay đang từng bước phát triển theo hướng các trung tâm học liệu, thực hiện tốt nhiệm vụ, phục vụ công tác đào tạo và nghiên cứu. Bên cạnh nguồn tài liệu được thu thập về từ các nguồn bên ngoài xã hội, mỗi trường đại học còn có một đối tượng nguồn tài liệu vô cùng quan trọng được hình thành trong chính hoạt động đào tạo và nghiên cứu của nhà trường, đó là nguồn tài liệu nội sinh. Nguồn tài liệu này có nội dung rất phù hợp và có giá trị phục vụ trực tiếp cho hoạt động quản lý, nghiên cứu và giảng dạy, học tập tại trường. Nguồn tài liệu nội sinh là sản phẩm của hoạt động nghiên cứu, giảng dạy thể hiện chất lượng đào tạo của trường. Hệ thống nguồn tài liệu này phản ánh đầy đủ các thành tựu cũng như tiềm lực, xác định được năng lực, là căn cứ cho việc định hướng phát triển của trường đại học. Một bộ phận quan trọng của nguồn tài liệu nội sinh cũng được sử dụng như một nguồn nguyên liệu để triển khai các hoạt động nghiên cứu và đào tạo của trường. Sử dụng

nguồn tài liệu nội sinh một cách hiệu quả sẽ góp phần trong việc nâng cao chất lượng đào tạo của trường đại học.

Trong tình hình mới, khi các trường đại học có xu hướng chuyển đổi phương thức đào tạo từ mô hình đào tạo theo niên chế sang mô hình đào tạo theo tín chỉ thì nguồn lực thông tin nói chung và nguồn thông tin nội sinh nói riêng góp phần không nhỏ trong việc định hướng giúp giảng viên, sinh viên có hướng đi đúng trong bước đầu làm quen với phương thức đào tạo mới. Với ý nghĩa đặc biệt đó, công tác thu thập, tổ chức, quản lý, phổ biến và khai thác nguồn tài liệu nội sinh luôn thu hút sự quan tâm của các trường đại học nói chung và các cơ quan thông tin – thư viện trường đại học nói riêng. Nhận thức được tầm quan trọng của tài liệu nội sinh đối với việc nghiên cứu, giảng dạy của cán bộ nghiên cứu, giảng viên; việc học tập và nghiên cứu của sinh viên Trường Đại học Thủy lợi, em đã chọn đề tài: “Xây dựng và quản lý nguồn tài liệu nội sinh tại Thư viện Trường Đại học Thủy lợi” làm đề tài khóa luận tốt nghiệp cử nhân văn hóa ngành thư viện của mình.

2. TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU

Nguồn tài liệu nội sinh là chủ đề nghiên cứu đã nhận được sự quan tâm, chú ý của nhiều chuyên gia thông tin và các cán bộ thư viện từ nhiều năm nay. Ở nước ta, nguồn tài liệu nội sinh đã bước đầu được quan tâm, nghiên cứu từ cuối những năm 1990. Từ sau năm 2000, với một loạt các bài viết, các đề tài nghiên cứu, báo cáo của chuyên gia và cán bộ thông tin, nguồn tài liệu nội sinh đã được nhận diện một cách khá rõ ràng và toàn diện cả về bình diện khái niệm, đặc điểm, cách phân nhóm cũng như đưa ra các giải pháp tổng thể nhằm quản lý tốt nguồn tin này. Tuy có những cách tiếp cận khác nhau, song hầu hết đều thống nhất ở việc khẳng định vai trò đặc biệt quan trọng của nguồn tài liệu nội sinh đối với mỗi cơ quan, tổ chức. Từ việc khẳng định vai

trò của nguồn tài liệu nội sinh, các nhà nghiên cứu cũng đề cập khá nhiều đến công tác quản lý, khai thác nguồn tin này.

Các công trình, bài viết trên đã gợi mở và cung cấp một cách nhìn khoa học về quản lý và khai thác nguồn tài liệu nội sinh trong các cơ quan, tổ chức. Tiếp thu thành quả đó, khóa luận “**Xây dựng và quản lý nguồn tài liệu nội sinh tại Thư viện Trường Đại học Thủy lợi**” sẽ đề cập một cách hệ thống các vấn đề liên quan đến nguồn tài liệu nội sinh tại một đơn vị cụ thể - Thư viện Trường Đại học Thủy lợi.

3. MỤC ĐÍCH VÀ NHIỆM VỤ NGHIÊN CỨU

3.1. Mục đích nghiên cứu

Nghiên cứu thực trạng công tác thu thập, quản lý nguồn tài liệu nội sinh tại Thư viện Trường Đại học Thủy lợi (sau đây viết tắt là ĐHTL); đánh giá ưu, nhược điểm của hoạt động này từ đó đề ra các giải pháp phát triển nguồn tài liệu nội sinh và nâng cao hiệu quả tổ chức quản lý nguồn tài liệu nội sinh tại Thư viện Trường ĐHTL.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Để thực hiện được mục đích nghiên cứu trên, khóa luận sẽ giải quyết các nhiệm vụ sau:

- + Làm rõ các vấn đề lý thuyết chung về tài liệu nội sinh.
- + Tìm hiểu thực trạng công tác xây dựng và quản lý nguồn tài liệu nội sinh tại Thư viện Trường ĐHTL.
- + Đánh giá về công tác xây dựng và quản lý nguồn tài liệu nội sinh tại Thư viện Trường ĐHTL.

+ Đề xuất các giải pháp nhằm phát triển nguồn tài liệu nội sinh và nâng cao hiệu quả tổ chức quản lý nguồn tài liệu này tại Thư viện Trường ĐHTL.

4. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHẠM VI NGHIÊN CỨU

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Công tác thu thập, xử lý, tổ chức bảo quản và khai thác nguồn tài liệu nội sinh

4.2. Phạm vi nghiên cứu

Tài liệu nội sinh tại Thư viện Trường ĐHTL trong giai đoạn từ năm 2008 đến nay (Năm 2008, Đại học Thủy lợi chuyển đổi phương thức đào tạo từ mô hình đào tạo niên chế sang mô hình đào tạo tín chỉ)

5. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Phương pháp nghiên cứu cụ thể được sử dụng để đạt được mục tiêu nghiên cứu là:

- Phương pháp quan sát thực tế

Thông qua các phòng ban tại Thư viện Trường ĐHTL để thu thập thông tin (bao gồm phòng nghiệp vụ, phòng Multimedia, phòng khai thác đa phương tiện, phòng tài liệu tham khảo tiếng Việt, phòng tài liệu tham khảo nước ngoài, phòng mượn giáo trình và 4 kho tài liệu); qua đó biết được thực trạng vốn tài liệu nội sinh và mức độ sử dụng tài liệu nội sinh của bạn đọc.

- Phương pháp nghiên cứu tài liệu

Tìm hiểu tài liệu nội sinh thuộc loại nào, ở kho nào và tình trạng bảo mật của tài liệu.

- Phương pháp phân tích

Đối tượng bạn đọc chủ yếu sử dụng tài liệu nội sinh tại Thư viện. Mục đích sử dụng tài liệu của họ. Phân tích nhu cầu sử dụng tài liệu nội sinh của bạn đọc, tần suất sử dụng tài liệu, lĩnh vực có nhu cầu tin, mức độ đáp ứng tài liệu cho bạn đọc.

- Phương pháp thống kê

Thông qua các số liệu, báo cáo hằng năm của thư viện cho chúng ta biết được số lượng bạn đọc đến mượn tài liệu là bao nhiêu? Đối tượng nào là thường xuyên của Thư viện? Nhu cầu tin của họ như thế nào? Lĩnh vực nào được bạn đọc quan tâm nhiều nhất.

- Phương pháp tổng hợp số liệu

Thông qua phương pháp phân tích và phương pháp thống kê thì cho ta biết được mức độ sử dụng tài liệu nội sinh của NDT tại Thư viện. Bạn đọc thường xuyên của Thư viện là nhóm người dùng tin nào? Thực trạng vốn tài liệu tại Thư viện trong giai đoạn hiện nay. Mức độ đáp ứng yêu cầu tin cho bạn đọc.

- Phương pháp phỏng vấn (phỏng vấn trực tiếp)

Được tiến hành trên 2 đối tượng:

Cán bộ Thư viện: thông qua số liệu cụ thể cho ta biết thực trạng quản lý tài liệu nội sinh tại Thư viện.

Người dùng tin: thái độ phục vụ của cán bộ cũng như sự hài lòng của bạn đọc khi sử dụng các sản phẩm dịch vụ tìm kiếm tài liệu

6. BỐ CỤC CỦA KHÓA LUẬN

Ngoài phần lời nói đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo, bảng tra từ viết tắt nội dung chính của khóa luận chia làm 3 chương:

Chương 1: Tài liệu nội sinh với công tác nghiên cứu và đào tạo tại Trường Đại học Thủy lợi

Chương 2: Thực trạng công tác xây dựng và quản lý nguồn tài liệu nội sinh tại thư viện Trường Đại học Thủy lợi

Chương 3: Một số giải pháp nhằm hoàn thiện công tác xây dựng và quản lý nguồn tài liệu nội sinh tại Thư viện Trường Đại học Thủy lợi

Trong quá trình thực hiện đề tài, em đã nhận được sự giúp đỡ của các thầy cô giáo khoa Thư viện – Thông tin, trường Đại học Văn hóa Hà Nội cũng như sự chỉ bảo tận tình của tập thể cán bộ Thư viện Trường Đại học Thủy lợi. Qua đây em cũng xin bày tỏ sự biết ơn sâu sắc đến các thầy cô giáo Khoa thư viện Thông tin trường Đại học Văn hóa Hà Nội, các cán bộ thư viện Trường Đại học Thủy lợi; em xin gửi lời cảm ơn tới Th.S Nguyễn Thị Ngà - người đã tận tình hướng dẫn, góp ý, định hướng nội dung và phương pháp nghiên cứu trong suốt quá trình xây dựng và hoàn thành ý tưởng cho khóa luận.

Em xin chân thành cảm ơn.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Mai Chi (2011), *Hoàn thiện công tác tổ chức quản lý nguồn tài liệu nội sinh đáp ứng phương thức đào tạo theo tín chỉ tại Trường Đại học Bách khoa Hà Nội*, Luận văn thạc sĩ Thông tin – Thư viện, lưu tại Thư viện Trường Đại học Văn hóa Hà Nội.
2. Nguyễn Huy Chương (2008), *Phát triển nguồn học liệu tại các tổ chức nghiên cứu, đào tạo hiện nay*, Tạp chí Thông tin & tư liệu, số 4, tr 10-13.
3. Lê Thị Hiền (2014), *Tăng cường công tác tổ chức quản lý và khai thác nguồn tin nội sinh tại Trung tâm học liệu Đại học Thái Nguyên*, Luận văn thạc sĩ Thông tin – Thư viện, lưu tại Thư viện Trường Đại học Văn hóa Hà Nội.
4. Phạm Văn Hùng (2009), *Nghiên cứu xây dựng và quản lý nguồn tài nguyên số nội sinh tại Trung tâm thông tin khoa học và công nghệ Quốc gia*, Luận văn thạc sĩ Thông tin – Thư viện, Trường Đại học khoa học xã hội và nhân văn, Hà Nội.
5. Phạm Thị Hương Liên (2013), *Sản phẩm và dịch vụ thông tin thư viện tại Trung tâm Thông tin – Thư viện Đại học Giao thông Vận tải*, Luận văn thạc sĩ Thông tin – Thư viện, lưu tại Thư viện Trường Đại học Văn hóa Hà Nội.
6. Thu Minh (2007), “*Vai trò của nguồn học liệu tại các trường Đại học và học viện*”, Tạp chí Thông tin & tư liệu, số 3, tr. 19 – 24.
7. Nguyễn Thị Minh Ngọc (2009), *Nguồn tin nội sinh phục vụ nhiệm vụ đào tạo và nghiên cứu khoa học của Trường Đại học Sư phạm Hà Nội*, Bản tin GDTX&TC, số 22.

8. Đoàn Phan Tân (2001), *Thông tin học: Giáo trình dành cho sinh viên ngành Thông tin - Thư viện và quản trị thông tin*, Đại học Quốc gia, Hà Nội.
9. Đặng Thị Trang (2013), *Tổ chức và quản lý nguồn tài liệu nội sinh tại Trường Đại học Sư phạm 2*, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội, Hà Nội.
10. Lê Thanh Tú (2012), *Nguồn tin nội sinh tại Trường Đại học Hà Nội*, Luận văn thạc sĩ Thông tin – Thư viện, lưu tại Thư viện Trường Đại học Văn hóa Hà Nội.
11. Trần Mạnh Tuấn (2007), “*Về vấn đề quản lý, khai thác nguồn thông tin khoa học nội sinh*”, Tạp chí thông tin khoa học xã hội, số 8, tr 27 -32.
12. Trần Mạnh Tuấn (2006), *Thực trạng và các biện pháp nâng cao hiệu lực quản lý, khai thác nguồn tin khoa học nội sinh tại Viện khoa học xã hội*, Đề tài nghiên cứu khoa học cấp Bộ, Viện thông tin khoa học xã hội, Hà Nội.
13. Trần Mạnh Tuấn (2005), “*Nguồn tin nội sinh của Trường đại học, thực trạng và giải pháp phát triển*”, Tạp chí Thông tin & tư liệu, số 3.